

εδουσις, δὲ μὲ γιαράδ'σι Πάμφιλ. Οῦλα τὰ γιατρικὰ τὰ δοκίμασα κὶ κανένα δὲ γιαράδ'σι Ἰμβρ. Ἀφοῦ ἐγ-γιαρατίζω τίποτα πιόν, νὰ μὲ γώκης μιάβ-βίτσαν νὰ κάτσω κειά 'ς τὴμ πόρταν νὰ ' παντῶ τὲς ποῦλ-λες (γώκης = δώκης, δώσης, ποῦλ-λες = δρυιθες) Ρόδ. Τὸ ἀστάρι τοῦ καπότου σου ἐγ-γιαρατίζει, θέλει πουμπούλι (ἀστάρι = φόδρα, πουμπούλι = συμπλήρωμα) αὐτόθ. Δὲ σὲ γιαράδ'σε ἡ παροχὴ Τσακίλ. Ἐγιαράτ'σε μὲ τὸ γιατρικὸ Μεγίστ. || Ἀσμ.

Τὰ κανόγια τους ἐβάλ-λου  
καὶ 'ς τὶς τάπιες των τὰ βάλ-λου  
τοῦ Μιαούλη τὶς χαρίζον,  
γιὰ δυνολότα γιαρατίζον

Κάσ. Συνών. γιαράδ'σε εὐω (ΠΙ). Β) Ἀξίζω Ἰμβρ. Κάρπ. (Μεσογάρ.) Κάσ. Κρήτ. Λέσβ. (Πάμφιλ.) Μ. Ἀσία (Κυδων.) Σάμ.: 'Η κόρη αὐτὴ τοῦ γιαρατίζει Μεσογάρ. Αὐτὸ τὸ πρᾶμα δὲ γιαραδίζ' τίποντα Πάμφιλ. Οἱ γ-έλιες φέτου δὲ γιαραδίζιν Πάμφιλ. Αὐτὸ τὸ τσικούρ' δὲ γιαραδίζ' τίποντα Κυδων. Κρῆμα ζ-δοὺ κόπον μ', δὲ γιαράδ'σι πέδι παράδις (ἐνν. τὸ ἔργον μου) Ἰμβρ. Δὲ σοῦ γεραδίζει αὐτὴ ἡ κοπελιὰ νὰ τὴ δάρης Κρήτ. Συνών. γιαράδ'σε εὐω (ΠΙ). 2) Εύδοκιμῶ, εὐεκτῶ Κρήτ. (Αχεντρ.) Κύπρ. Πελοπον. (Δημητσάν. κ.ά.): Νὰ ίδοῦμε πῶς θὰ γιαραντίσῃ ὁ φίλος Δημητσάν. Ἐγὼ ἐγ-γιαρατίζω Κύπρ. Μωρέ, βγάλε μου κ' ἔνα δῖων νὰ γιαραδίζῃ σαφὶ γροδόζουλα θὰ μοῦ φορτώσῃς; (δῖων = ζῷον, σαφὶ = ἐντελῶς, γροδόζουλο = γηρασμένον ζῷον) Αχεντρ.

**γιαραντίζω (ΠΙ)** Θράκ. (Τσακίλ.) γιαραδίζω Κρήτ. γιεραδίζω Κρήτ. γιαρατίν-νου Λυκ. (Λιβύσσ.)

'Εκ τοῦ Τουρκ. γαρατίμακ = δημιουργῶ.

Δημιουργῶ ἔνθ' ἀν.: 'Ο Θεός ἀποὺ μ' ἐγιαράδισε Κρήτ. Μὰ τὸ Θεό, ποὺ μᾶς ἐγιαράδισε αὐτόθ. Πολλὰ κακονορές είσαι, καημένε! — "Ε, ἐτσὰ μὲ γιεράδισε ὁ Θεός! (κακονορές=καχεκτικός) αὐτόθ.

**γιαράντισμα** τό, γιεράδισμα Κρήτ. (Κίσ.)

'Εκ τοῦ ρ. γιαράδαντίζω, παρὰ τὸ ὄπ. καὶ γιαράδαντίζω.

Δημιουργία, γέννησις, εἰς τὴν φρ. Διάλε, τὸ γιεράδισμά σου! (λεγόμενον εἰς ἀπειθῆ ζῷα ἢ ἀτακτοῦντα παιδία ὑπὸ τῶν δρυιζομένων ιδιοκτητῶν, γονέων).

**γιαρᾶς** ὁ, πολλαχ. γιαρᾶ Τσακων. (Χαθουτσ.) γιαρᾶς Θράκ. (Ταϊφ.) γιερᾶς Αθῆν. (παλαιότ.) Α. Ρουμελ. (Σωζόπ.) Εύβ. (Κουρ. κ.ά.) Ἡπ. (Ιωάνν. Τζουμέρκ. κ.ά.) Ιων. (Βουρλ.) Κάλυμν. Κάρπ. Μέγαρ. Πελοπον. (Βασαρ. Βερεστ. Βούρβουρ. Λακεδ. Λιγουρ. Μαργέλ. Μηλιώτ. κ.ά.) Πόντ. (Άμισ. "Οφ.) Προπ. (Πάνορμ.) Ρόδ. Σκύρ. Στερελλ. (Αράχ.) Παρνασσ.) Χίος (Πυργ. κ.ά.) — Μακρυγ., Απομν. 2,209 γιαρᾶς Ἡπ. (Ζαγόρ.) Θεσσ. (Ανατ. κ.ά.) Μακεδ. (Βλαστ. Χαλκιδ.) Μέγαρ. Προπ. (Μηχαν.) Στερελλ. (Αίτωλ.) Ψαρ. 'ιρᾶς Μακεδ. (Κοζ.) ραγιᾶς Χίος "Αγιος Γεώργ. γιαρᾶ ἢ, Κάρπ. Κάσ. Πόντ. (Κοτύωρ.) Προπ. (Αρτάκ.) γιερᾶ Πόντ. (Άμισ. Κερασ. "Οφ. Σταυρ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) Στερελλ. (Παρνασσ.) Τῆλ. γερά Πόντ.

'Εκ τοῦ Τουρκ. γαρ = πληγή. 'Η λ. καὶ εἰς Ιατροσόφ. τοῦ 16ου αἰ. Βλ. 'Αθηνα 43 (1931), 164: «Εἰς μεγάλην γιαράν, δτων τρέχη αἴμα πολύν». Τὸ λῆμμα ἀγεράλα εντος ἐκ Πόντ. ἐτέθη ἀνευ ἀναφορᾶς εἰς τὸν τύπ. γιαρᾶς, πλησιέστατον εἰς τὴν Τουρκ. λ. γαρ, ἐκ τῆς ὄπ. προέρχεται.

1) Ἀνοικτὴ πληγή, ἔλκος, συρίγγιον ἔνθ' ἀν.: "Αροιξε ἡ πλάτη του ἀπ' τὶς γιερᾶδες Εύβ. (Κουρ.) "Ἐχ' ἔνα γιαρᾶ 'ς τοὺ πόδ', ποὺ δὲν μπονορεῖ νὰ περιβατήσῃ" Ἡπ. (Ζαγόρ.) Νὰ πάρ'σ κόκκαλον ἀποὺ ἥλωνα κὶ νὰ τοὺ στομπίσ'σ σὰν ἀλεύρ' κὶ νὰ τοὺ πασπαλίσ'σ 'ς τοὺ γιαρᾶ αὐτόθ. Μὲ πάτ'σι τοὺ παπούτσι μ' κὶ μ' ἔφκισι γιαρᾶ πίσου 'ς τ' φτέρωνα μ' Θεσσ. (Ανατ.) "Ἐχω ἔνα ἀγιάτρευτο γιερᾶς Ἡπ. Ἐμώρωσεν ἐ γιαρᾶς (ἔβελτιώθη ἡ κατάστασίς του, βαίνει πρὸς ἀποθεραπείαν) Μεγίστ. "Ἐχ' ἔνα γιαρᾶ 'ς τοὺ πουδάρι τ' κὶ δὲ γλεῖν' Εύβ. (Ακρ.) Θέλ' πλύσ'μου οὐ γιαρᾶς μὲ κρασὶ γιὰ νὰ κλείσ' Στερελλ. (Αίτωλ.) Κακὸν γιαρᾶ νὰ βγάλῃ! (ἀρά τὸν φευδάνθρωπα νὰ βγάλῃ) Προπ. (Μηχαν.) "Οσο γάλας τοῦ 'δωκα, τόσους γιαρᾶδες νὰ κάμη 'ς τὸ κορμί του! (ἀρὰ μητέρας κατὰ κακοῦ τέκνου) Αθῆν. (παλαιότ.) 'Απ' τὸ γκρέμισμα ἔκαμε φοβερὲ γιερᾶ Σκύρ. 'Ο ἀρμέν'σ ἀνοίγ' γιερᾶ (ἀρμένης = τὸ φυτὸν Πύρεθρον τὸ παρθένιον) Στερελλ. (Αράχ.) Είχε βαρύνει γιαρᾶ καὶ ὁ γιατρὸς δὲ δοῦ 'καμε τίποτα Πελοπον. (Μάν.) Πά' σ τὸ μερὶν ἄνοιξέν του ἔνας γιαρᾶς Κύπρ. "Έκαμε τὸ κορμί του γιαδᾶς Θράκ. (Τχίφ.) Καιγοαίνιασε δ' γιαρᾶς του Μακρυγ., Απομν., 2,206. Τὰ γιερᾶδες ἀτ' ἐλαρώθαν (αἱ πληγαὶ του ἡμέρωσαν, βαίνουν πρὸς ζασιν) Πόντ. (Τραπ.) || Παροιμ.

'Η γιαρᾶ περνᾶ, ἐ κακὸς λόγος δὲ περνᾶ Προπ. (Αρτάκ.) || Ἀσμ.

Πέντε γιατροὶ νὰ σὲ 'αστοῦ καὶ δέκα μαθητᾶδες καὶ δεκοχτὼ γραμματικοὶ νὰ γράφονταν τὶς γιαράες Κάρπ.

Γιατρὲ ποὺ γιάνεις τὶς πληγές, γιάνεις καὶ τὶς γιαράες, γιάνει τῆς Σούσας τὴν πληγή, καὶ γρόσα μὴ ωτάγης Ιων. (Φώκ.)

Χίλιοι γιατροὶ νὰ τὸ δηροῦν, καὶ γιατρεμοὺς μὴν ἔχῃ, κ' ἐγὼ διαβάτης νὰ γενῶ, ν' ἀλλάζω τοὺς γιαρᾶδες Πελοπον. (Βούρβουρ.)

Σὰ δὸ γγαλὶ νὰ φαῖστῃ, σὰ δὸ κερὶ νὰ λεγώσῃ,  
κ' ἐγὼ διαβάτης νὰ γενῶ, ν' ἀλλάζω τοὺς γιαρᾶδες Πελοπον. (Λακεδ.) Συνών. γιαράδα, γιαράδι, λαβωματὶς ατὶς ἄ, πληγή.

Β) Πυῶδες ἔξάνθημα τοῦ δέρματος, δοθιὴν Προπ. (Μηχαν.) Συνών. βονζούρας, βονζούρι, βονζούρος, γιόθος, διάσονας, διασόνι, καλόγερος, κοσκινίτης, τσιρίλος. 2) Μεταφ., πόνος ψυχικός, διαρκῆς καὶ ἔντονος, ψυχικὴ δύνη Αίγιν. Εύβ. (Κουρ. κ.ά.) Θράκ. (Σαρεκκλ.) Ιων. (Σμύρν.) Κάλυμν. κ.ά.: Ἀσμ.

Πάλι σὲ εἶδαν τὰ μάτια μου, πάλι ἄνοιξε δ' γιαρᾶς μου, πάλι ἄνοιξαν καὶ καίγονται τὰ φύλλα τῆς καρδιᾶς μου Αίγιν.

Πάλι σ' εἶδαν τὰ μάτια μου, πάλι ἄνοιξε δ' γιαρᾶς μου, πάλιν ἐμαραθήκανε τὰ φύλλα τῆς καρδιᾶς μου Κάλυμν.

Ν' ἀλλοὶ ἐκεῖνον π' ἀγαπᾶ καὶ 'κ ἐμπορεῖ νὰ παίρῃ 'ς σ' ἔρημον τὴν καρδιὰν ἀτ' τρανὸν γιερᾶν πά' φέρει (πά' = πάλιν) Πόντ.

**γιαρένης** δ, γιαράνης Λυκ. (Λιβύσσ.) γιαρένης Αθῆν. (παλαιότ.) Θήρ. Θράκ. (Άδριανούπ. Αύδημ. Βιζ. Σαμακόβ. Σκόπ. κ.ά.) Ιμβρ. Κάρπ. Κρήτ. Κῶς Μακεδ. (Χαλκιδ.) Πόντ. (Οἰν. κ.ά.) Προπ. (Κύζ. Μαρμαρ.) γιαρέν'ς Θράκ. (Ηρακλίτσ.) Δαρδαν. (Λάμψακ.) γιαρένης Θράκ. (Σουφλ.) Κάρπ. Μακεδ. (Χαλκιδ.) γιαρένης Θεσσ. (Ανατ.) γιαρέντ' Θεσσ. (Τσαγκαρ.) Μακεδ. ("Ασσηρ. Κοζ. Πελεκάν. κ.ά.)



γιερένης Ἀθῆν. (παλαιότ.) γιούντ'ς Μακεδ. (Ἀρν. Γαλάτ. Ερατυρ. Κοζ. κ.ά.) γιερέντης Θράκ. (Σουφλ. κ.ά.) Μακεδ. γιαρίνης Πόντ. (Νικόπ.) Θηλ. γιαρένισσα Ἀθῆν. (παλαιότ.) Θράκ. (Άδριανούπ. Αύδημ. Βιζ. Γραβούν. Σαμακόβ. Σκόπ. κ.ά.) Κάρπ. Κῶς Προπ. (Κύζ.) Ρόδ. γιαρέν' σσα Ἰμβρ. Μακεδ. (Χαλκιδ.) γιαρέντ' σσα Μακεδ. (Ἄσσηρ. κ.ά.) γιαρενιά Θήρ. Ούδ. γιαρένικο Θήρ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yârân* = φίλοι, σύντροφοι, βοηθοί, ἐρασταί.

Οἱ τύπ. *γιαρέν της* καὶ *γιαρέν της* πιθ. κατ' ἐπίδρασιν τοῦ συγγενοῦς λεβέν της.

1) Φίλος, σύντροφος, ἑταῖρος: Θράκ. (Άδριανούπ. κ.ά.) Κάρπ. Κρήτ. Μακεδ. (Ἄσσηρ. κ.ά.) Πόντ. (Οἰν. κ.ά.) || "Άσμ.

*Bouθᾶτε με, γιαρένης, καὶ τὸ θεριό μὲ τῷ οὐρανῷ Κάρπ.*

*Πῆτε μου, καρακυροὶ καὶ σεῖς γιαρένης του, ἀν εἰν' ὅμπρός, νὰ μήχ-χολιώ, κι δρίσω, ν' ἀλιμένω Κάρπ. (Ἔλυμπ.)* β) Φίλος ποιμένος κατοικῶν εἰς τὴν πόλιν, μετὰ τοῦ ὄποιου ἀνταλλάσσει τὰ προϊόντα του Κῶς: "Ολοι οἱ πιστικοὶ ἔχουν τοὺς γιαρένους καὶ τὶς γιαρένισσές των.

2) Ἐρωμένος Ἀθῆν. (παλαιότ.) Δαρδαν. (Λάμψακ.) Θράκ. (Άδριανούπ. Αύδημ. Βιζ. Ἡρακλίτσ. Σαμακόβ. Σκόπ. κ.ά.) Κάρπ. Μακεδ. (Ἀρν. Ασσηρ. Χαλκιδ.) Προπ. (Κύζ.): "Ἐγὼ γιαρέν" τὸν εἶχα, δὲν τὸν εἶχα ἄντρα Ἡρακλίτσ. "Η παππαδιά εἶχεν ἔναν γιαρένη Κύζ. || "Άσμ.

"Εψὲς ποῦ σουν, γιαρένη μου, ποῦ ἥσουνα, καλέ μου; Σαμακόβ.

"Εσύ, γιαρένη μου, ποῦ ἀ πᾶς; ἐμένα ποῦ μ' ἀφίνεις; Σκόπ.

Νὰ διῶ κὶ τὸν γιαρένη μου, τοὺν ἀγαπητικό μου, σὶ τί δαβέρα κάθιτι, σὶ τί δμονρφον τραπέζι Χαλκιδ.

— Κυπαρισσάκι μου ψηλό, τί στέκεις μαραμένου;

— "Εχασα τὸν γιαρέντη μου, καὶ ποῦ νὰ τοὺν γνωρεύου; αὐτόθ.

Κόρη μ' ποῦ ν' ὁ καλός σου καὶ ὁ γιαρένης σου; Βιζ.

Σκολᾶ κ' ἐμ' ὁ λεβέντης μου, | ὁ ωγήγας κι ὁ γιαρέντης μου Κάρπ.

Μωρὴ στραβοκορομηλιά 'ς τὴν ἀμπολὴ γερμένη, θέλεις καὶ σὺ ἀγαπητικό, θέλεις καὶ σὺ γιερένη; Ἀθῆν. (παλαιότ.)

Δὲν ἔχει μάννα νὰ τὸν διῆ, ἀδέρφι νὰ τὸν κλάψῃ, μόν' ἔχει τρεῖς γιαρένισσες καὶ τρεῖς γιαρενοπούλες αὐτόθ. 3) Θωπευτικῶς, οἰοσδήποτε ωραῖος καὶ ρωμαλέος ἀνθρωπος Θεσσ. (Άνατ.) Θράκ. (Άδριανούπ. Σουφλ.) Ιμβρ. Κάρπ. Μακεδ. (Κοζ. Πελεκᾶν.): "Ολον ζημίς εἶχαμι, γιαρένη μ', αὐτὴν τ' χρουνιά Κοζ. Τοὺν γλέπον γουτζιάμ γιαρέντ'ς, ἄκρα κι ἄκρα 'ς τ' γόργ' κατὰ τὰ παραθύρια αὐτόθ. || Παροιμ.

Τί τοῦ λείπει τοῦ γιαρένη; Μόν' ἡ φούντα τὸν μαραίνει (ἐπὶ τοῦ ἐπιθυμοῦντος νὰ ἀποκτήσῃ ἡ τοῦ φέροντος πρᾶγμα ἀνάρμοστον εἰς τὴν κοινωνικὴν του θέσιν) Θράκ. || "Άσμ.

Κ' ἔνας γιαρένδης ποὺ κοντά μούν' τραγουδάει κὶ λέει Άνατ.

Μιὰ κόρη, μιὰ γιαρέν' σσα, μι' ἀρχονδουθυγατέρα μιτάξιν ἰκαλάμιζι, σύρμα τὸν μασονρίζει

Ιμβρ. Συνάν. ἄγελος Β2, ἄντρας 2, ἀσίκης 2B, λεβέν της, λεβέν τιά, λεβέν τον ωριά, ντεληκανής, ὁμορφοντιός, παλληκάρι,

παλλήκης. β) Ὁ κατὰ παράδοξον τρόπον φερόμενος, διστατος καὶ ἐλαφρῶς ἀσύνετος, διπάτολμος Θήρ. Συνάν. ἀντάλλαγος, ἀστατος, τρελλάκης, τρελλόπαντριέρα. Ἀντίθ. γιαρένης, μπεσαλῆς.

γ) Γυναικομχνής Προπ. (Μαρμαρ.) Συνάν. γυναικείας, γυναικεῖας, κοριτσάκιας, ποδόγυνος. "Η λ. καὶ ώς ἐπών. ὑπὸ τύπ. Γιαρένης Ἀθῆν. Εὖβ. (Ψαχν.) Θεσσ. (Βόλ.) Μακεδ. (Βέρ. Εδεσσ. Νεάπ. Νικήτ.) Πελοπν. (Ξυλόν. Χώρ.), Γιαρέντης Ἀθῆν. Θεσσ. (Βόλ.) Πελοπν. (Άργ.) καὶ ώς τοπων. ὑπὸ τύπ. Γιαρένη Θεσσ. (Πήλ.).

**γιαρενοπούλα** ἡ, Προπ. (Μαρμαρ.) γιαρενοπούλα Θράκ. (Άδριανούπ. κ.ά.) Μακεδ. (Άσσηρ. κ.ά.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γιαρένης, παρὰ τὸ δόπ. καὶ τύπ. γιαρένης, καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. - πούλα, διὰ τὴν δόπ. βλ. - πούλα.

1) Θωπευτικῶς, νεᾶνις φίλη ἔνθ' ἀν.: "Άσμ.

Δὲν ἔχει μάννα νὰ τὸν διῆ, ἀδέρφι νὰ τὸν κλάψῃ, μόν' ἔχει τρεῖς γιαρένισσες καὶ τρεῖς γιαρενοπούλες Άδριανούπ. Ασσηρ. β) Ερωμένη Θράκ. (Άδριανούπ.): "Άσμ. Δὲν κι ἀγαποῦσα μιὰ μικρή, | γεγά σ', γιαρενοπούλα μ', γεγά σ'.

2) Νεᾶνις ωραία καὶ εὔσωμος Προπ. (Μαρμαρ.): "Άσμ.

Νὰ δήν-ε τραγουδήσουμε αὐτὴ τὴν νυφοπούλα, τὴν νύφη μας τὴν δαπεινὴ καὶ τὴν γιαρενοπούλα Συνάν. λεβέν το κόρη, λεβέν το νιά, λεβέν το πούλα.

**γιαρές** ὁ, Εὖβ. (Άκρ.) Θράκ. (Κομοτ. κ.ά.) Νάξ. (Άπυρχνθ.) — Ν. Εστ. 25 (1939), 856 κ.ά. γιάρος Κύπρ. γιάροι Σκύρ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yâr* = φίλος, σύντροφος, βοηθός, ἐραστής, ἐρωμένος. "Η κατάλ. πιθαν. κατὰ τὸ σχετικὸν οὐσ.

ἀμανές. Εἰδος φύσιας Τουρκικῆς τεχνοτροπίας καὶ μελῳδίας εἰς τὸ ὄποιον παρεμβάλλεται συχνὰ ἡ φρ. γιαρέμι - γιάρεμι - γιάροι - γιάρος ἀμάν ἔνθ' ἀν.: "Πήρι ἔνα γιαρέ π' δὲ σώνεται Άκρ. || "Άσμ.

Καὶ διὰ τὰ τραγουδήσουμι κὶ τὰ ξινιτιμένα-γιάροι, τὰ λιρουμένα, τ' ἀπλυτα, τὰ θαλασσονθρομένα-πάροι με Σκύρ.

Γιάρος ἀμάν, ἀμάνο σου | κι ὁ νοῦς μ' ἔν' οῦλος πάνω σου Κύπρ. || Ποίημ.

"Οταν θὰ προσανάφουμε | τὸν ἀμανέ μας, τὸ γιαρέ μας Ν. Εστ., ἔνθ' ἀν.

**γιάροι τό, (Ι)** ἀμάρτ. γιάρος Πόντ. (Κοτύωρ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yâr* = φίλος, σύντροφος.

Αγαπητὸν πρόσωπον.

**γιάροι τό, (ΙΙ)** ἀμάρτ. γιάροι Λυκ. (Λιβύσσο.) γιάρος Θράκ. (Ἐπιβάτ. Κεσάν. Σηλυβρ. Σουφλ. Τσακίλ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *yâr* = κρημνός, ἀβύσσος.

Κρημνός, ἀπότομος κατωφέρεια βουνοῦ, χειμάρρου, δχθης ποταμοῦ, ἀκτῆς θαλάσσης ἔνθ' ἀν.: "Εκεῖ ποὺ κοιμούδανε, τὸ κάρρο ηταν ἐποιμο 'ς τὸ γιάρο Σηλυβρ.

**γιαρίζω** Θράκ. (Μάδυτ. κ.ά.) Μεγαρ. Πελοπν. (Σουδεν.) γιαρίζον Εὖβ. (Άκρ. Ψαχν. κ.ά.) Σάμ.

Αγνώστου ἐπύμου.

Αμτβ., ἐπὶ τετραπόδων ζώων, ἀλλάσσω τρίχωμα κατὰ

